

عوامل مؤثر بر قاچاق اسلحه و مشروبات الکلی از مرز پیرانشهر

تاریخ دریافت: ۸۶/۱۱/۱۱
تاریخ پذیرش: ۸۷/۳/۱

دکتر علیرضا محسنی تبریزی^۱، سرهنگ دکتر محمد نایب پور^۲،
و سرهنگ دوم ستاد رحیم فریدمهر^۳

چکیده:

تحقیق حاضر بر اساس اطلاعات به دست آمده از عوامل مؤثر بر قاچاق اسلحه و مشروبات الکلی از مرز پیرانشهر انجام یافته است که در آن به سنجش رابطه میان متغیر وابسته (تمایل و انگیزش به قاچاق) و متغیرهای مستقل (ارزش‌ها و باورهای فرهنگی، آنومی اجتماعی، وضعیت اقتصادی و اجتماعی و برآورد امکانات نیروی انتظامی) پرداخته شده است. با استفاده از روش پیمایش و کاربرد تکنیک پرسشنامه هدایت شده، اطلاعات مورد نیاز در این تحقیق جمع‌آوری گردیده است. جامعه آماری تحقیق را سرپرستان خانوار شهرستان پیرانشهر تشکیل می‌دهند. بر اساس فرمول تعیین حجم نمونه آماری (فرمول شارپ و کوکران) ۱۲۴ نفر سرپرست خانوار تعیین و مورد مطالعه قرار گرفته و همچنین از ۳۰ نفر فرماندهان و افسران ارشد نیروی انتظامی منطقه پیرانشهر در باب ابعاد مختلف قاچاق نظر خواهی شده است. بر اساس مبانی نظری و الگوی تحلیلی تحقیق ضمن تدوین چهار فرضیه که ناظر بر روابط متغیرهای تابع و مستقل بود از طریق ساخت مقیاس اقتصادی-سیاسی SES دانکن و دانکن (۱۹۸۶) جهت سنجش وضعیت اجتماعی - اقتصادی پاسخگویان، مقیاس باورها و ارزش‌های فرهنگی رایبنسون و شیور (۱۹۹۲)، مقیاس و شاخص آنومی اجتماعی اسرول (۱۹۸۴) و میلر (۱۹۷۶)، مقیاس محقق ساخته برآورد امکانات نیروی انتظامی منطقه پیرانشهر در مبارزه و مواجهه با امر قاچاق و بالاخره مقیاس تعدیل شده رایبنسون و شیور (۱۹۹۲) برای سنجش انگیزش و تمایل پاسخگویان به قاچاق اندازه‌گیری شدند. جهت احتساب روایی مقیاس‌ها و شاخص‌ها از آلفای کرونباخ استفاده گردید. در تجزیه و تحلیل داده‌ها و آزمون فرضیات و نیکویی برازش و تناسب مدل نظری از تست و آزمون همبستگی پیرسون، رگرسیون چندگانه، تحلیل مسیر استفاده گردید. با توجه به نیکویی برازش مدل تحلیلی از طریق کاربرد رگرسیون چندگانه و تحلیل مسیر، نتایج حاصله نشان می‌دهد که بر حسب ارزش بتا متغیرهای باورها و ارزش‌های فرهنگی، آنومی اجتماعی، SES به عنوان عوامل تأثیرگذار بر انگیزش و تمایل به قاچاق مطرح‌اند.

واژگان کلیدی:

اداره‌امور پلیسی قاچاق کالا / Goods smuggling policing / انگیزه قاچاق کالا / Motivation of Goods smuggling / قاچاق اسلحه / Weapons smuggling / قاچاق مشروبات الکلی / Alcoholic beverages smuggling / مقیاس اجتماعی - اقتصادی / SES / آنومی اجتماعی / Social anomy / برآورد امکانات نیروی انتظامی / Police equipment estimation / ارزش‌ها و باورهای فرهنگی / Cultural values and beliefs / پیرانشهر / Piranshahr / مرز / Borders / فرماندهی انتظامی شهرستان پیرانشهر / Piranshahr District Police Command (PDPC).

■ **استناد:** محسنی تبریزی، علیرضا؛ نایب پور، محمد؛ فریدمهر، رحیم (تابستان ۱۳۸۷). «عوامل مؤثر بر قاچاق اسلحه و مشروبات الکلی از مرز پیرانشهر». فصلنامه مطالعات مدیریت انتظامی، سال سوم، شماره دوم: ۱۸۱-۱۹۱

۱. دانشیار دانشگاه تهران

۲. استادیار دانشگاه علوم انتظامی

۳. کارشناس ارشد فرماندهی و مدیریت انتظامی

مقدمه

قاچاق معضلی اجتماعی است، که آثار زیانباری برای جامعه دارد، کمتر مطالعه قرار گرفته است؛ خصوصاً از بعد اسلحه و مشروبات الکلی و مطالعات جامعه‌شناختی آن نیز اندک است. در دهه اخیر مرز پیرانشهر در استان آذربایجان غربی به دلیل ویژگی و حساسیت خاص و با توجه به ساختار امنیتی و موقعیت جغرافیایی منطقه و بافت جمعیتی و همجواری با کردستان عراق و حضور فعلی آمریکا در این کشور یکی از مناطق حائز اهمیت از نظر سردمداران باندها و شبکه‌های قاچاق (قاچاقچیان اسلحه و مشروبات الکلی و...) است. با توجه به تحقیقات و بررسی‌های انجام شده و اذعان مسئولین انتظامی، حجم قابل توجهی از مجموع قاچاق اسلحه و مشروبات الکلی در کشور از مرزهای پیرانشهر انجام می‌پذیرد. در سال ۱۳۸۴، استان آذربایجان غربی رتبه اول در کشف مشروبات الکلی را احراز نموده است. گسترش روزافزون این نوع قاچاق، تلاش‌های برنامه‌ریزان و مسئولان مملکتی را در ابعاد مختلف (فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و انتظامی و اقتصادی و...) تحت الشعاع قرار داده و توانائی‌ها و امکانات و سرمایه‌های مملکتی را که می‌بایست در جهت رشد و توسعه، عمران و آبادانی و بهینه سازی مملکت هزینه و بکار گرفته شود، بیهوده هدر می‌دهد.

در قلمرو جامعه‌شناسی که حاوی حوزه‌ها و مکاتب نظری مختلفی است، بی‌هنجاری و کژرفتاری به عنوان مفهومی اساسی مطرح است. «بی‌هنجاری به مفهوم پریشانی و سرگستگی آدمی است در برابر قوانین، قواعد و هنجارهای اجتماعی». بدین معنی که هنجارهای اجتماعی اقتدار آمرانه و جنبه مطلوب خود را بر فرد از دست داده و مدیریت اخلاقی لازمه را بر وی نمیتوانند اعمال کنند، نتیجتاً فرد نمی‌تواند جهت رفتار خویش را تعیین کند. بی‌هنجاری همچنین وضعیت اجتماعی ویژه‌ای است که در آن هنجارها و معیارهای اجتماعی دچار پریشانی شوند و یا آنکه با یکدیگر ناهمساز باشند و فرد برای هماهنگ شدن با آن‌ها دچار سردرگمی و سرگستگی شود. نتیجتاً فرد در وضعیتی قرار می‌گیرد که برون خویشتن خود پناه می‌برد و همه پیوندهای اجتماعی را بدبینانه نفی می‌کند (محسنی تبریزی، ۱۳۷۰، ص ۴۳-۴۴).

علی‌رغم تبیینات اخص جامعه‌شناسان از مفهوم انحرافات و عوامل اجتماعی دخیل در آن، در چند زمینه به شرح ذیل نظرات آنان در باب بی‌هنجاری، عام و مشترک است:

۱- اهالی حوزه‌های جامعه‌شناسی ریشه‌های انحراف و علل آن را نه در درون فرد بلکه در بیرون از او در واقعیت‌های اجتماعی، نهادها، ساختارها، روابط اجتماعی نظایر آن جست و جو می‌کنند.

۲- نقطه عزیمت آن‌ها جامعه و ساخت اجتماعی است.

۳- افعال و کنش‌های فرد را در قبال جامعه می‌سنجند.

۴- واحد تحلیل آن‌ها جمع است نه فرد.

۵- جرم و بزهکاری را امری تحمیلی و ناخواسته به شمار می‌آورند که از سوی نظام

اجتماعی بر فرد تحمیل گردیده است (محسنی تبریزی، ۱۳۸۳، ص ۴۷).

نظریه‌های آنومی: تبیین همه صور کژرفتاری‌ها (مثل پدیده قاچاق) به وسیله مفهوم آنومی (بی‌هنجاری) از مهم‌ترین تبیینات جامعه‌شناختی از کژرفتاری و یکی از پرتأثیرترین انواع نظریه‌های جامعه‌شناسی از این پدیده است.

واژه آنومی برای نخستین بار توسط امیل دورکهایم به جامعه‌شناسی راه یافت و از مفاهیم اساسی آن شد. سپس جامعه‌شناسان دیگری آن را در معنای مختلفی که با مفهوم دورکهایمی آن بالنسبه متفاوت است بکار بردند (اشرف، ۱۳۵۴، ص ۱۶۷). امروزه در فرهنگ جامعه‌شناسی مفهوم آنومی در سه معنی جداگانه و در عین حال به هم بسته بکار می‌رود (ص ۱۶۸):

۱- آنومی نوعی نابسامانی فردی است که موجب سرگشتگی انسان و نبود قانون و دستورالعمل رفتار برای وی می‌شود.

۲- آنومی وضعیتی اجتماعی است که در آن قواعد رفتار اجتماعی با یکدیگر ناهم‌ساز و در ستیز بوده و فرد برای انطباق و پیروی از این قواعد دچار پریشانی و سردرگمی می‌شود

۳- آنومی وضعیتی اجتماعی است که در آن، مواردی محدود، قواعد رفتار اجتماعی وجود ندارد.

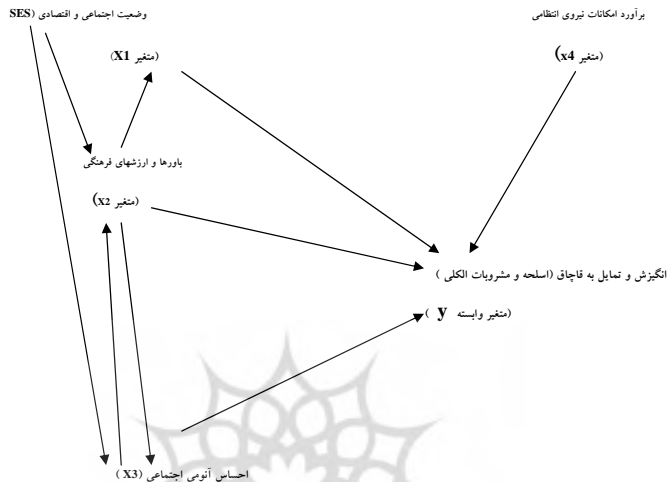
مدل نظری تحقیق: مدل نظری تحقیق در پرتو رویکردهای نظری پارادایم واقعیت اجتماعی علی‌الخصوص نظریه کنشی پارسونز، نظریه آنومی دورکهایم، نظریه انحراف مرتن و نظریه انتقال فرهنگی و حمایت گروهی لنسوف و وستلی تنظیم گردیده است. در این مدل انگیزش و تمایل به قاچاق (قاچاق اسلحه و مشروبات الکلی) در جامعه مورد مطالعه (پیرانشهر) تحت تأثیر عوامل و متغیرهایی در نظر گرفته شده است.

فرضیات تحقیق عبارتست از:

۱- بین عوامل فرهنگی نظیر باورها و اعتقادات سنتی مردم منطقه پیرانشهر و قاچاق اسلحه و مشروبات الکلی از آن منطقه رابطه وجود دارد.

۲- بین فقر و عدم کفایت وسایل و امکانات پلیسی منطقه پیرانشهر و تقویت تمایل اهالی منطقه به قاچاق اسلحه و مشروبات الکلی رابطه وجود دارد.

نمودار مدل نظری تحقیق

۳- بین وضعیت اجتماعی و اقتصادی (SES) مردم منطقه پیرانشهر و تمایل آنان به قاچاق اسلحه و مشروبات الکلی رابطه وجود دارد.

۴- بین احساس بی هنجاری (آتومی) مردم منطقه پیرانشهر و عامل مهم گرایش آنان به قاچاق اسلحه و مشروبات الکلی رابطه وجود دارد.

مواد و روش‌ها

در تحقیق حاضر از روش پیمایش و تکنیکهای همبستگی علی و نیز مطالعه اسنادی، اطلاعات ثانویه و محیطی استفاده گردد. جامعه آماری دو دسته است: (۱) کلیه سرپرستان خانوارهای ساکن در شهرستان پیرانشهر و (۲) کلیه فرماندهان و افسران ارشد ناجا شاغل در منطقه پیرانشهر که به علت محدودیت جمعیت، تمام شمار انجام شد. جهت احتساب روایی مقیاس‌ها نیز از آلفای کرونباخ با دامنه صفر تا یک استفاده شد. در جدول ۱ آلفای کرونباخ محاسبه شده برای متغیرهای تحقیق در دو مرحله پیش آزمون و مرحله نهایی نمایش داده شده است.

جدول ۱. نتایج آزمون پایایی ابزارهای تحقیق بر اساس آزمون آلفای کرونباخ

پرسشنامه نهایی			پرسشنامه مقدماتی			مقیاس‌های سنجش
ضریب روایی	تعداد گویه	تعداد پاسخگو	ضریب روایی	تعداد گویه	تعداد پاسخگو	
۰/۷۰	۳	۱۲۱	۰/۷۴	۴	۵۷	۱- وضعیت اجتماعی - اقتصادی (SES)
۰/۷۸	۸	۱۱۰	۰/۸۱	۸	۵۷	۲- باورها و ارزش‌های فرهنگی معطوف به امر قاچاق
۰/۷۳	۴	۱۲۱	۰/۷۹	۵	۵۷	۳- آنومی اجتماعی
۰/۷۲	۴	۱۲۰	۰/۸۶	۵	۵۷	۴- برآورد امکانات نیروی انتظامی
۰/۶۵	۷	۱۲۰	۰/۷۴	۷	۵۷	۵- انگیزش و تمایل به قاچاق

تعریف عملیاتی متغیرهای تحقیق: در ذیل به تعریف عملیاتی که ناظر بر فرآیند تبدیل مفاهیم کیفی به متغیرهای کمی است پرداخته شده است:

۱- وضعیت اجتماعی و اقتصادی: در سنجش SES از مقیاس دانکن و دانکن استفاده شده است. در این مقیاس SES شاخصی تلفیقی مرکب از درآمد خانوار، سطح تحصیلات، وضع فعالیت، نمره منزلت شغلی و میزان مایملک و دارایی فرد نظیر مسکن و زمین و مانند آن است. در تحقیق حاضر از طریق ترکیب متغیرهای سواد، وضعیت اشتغال و نمره منزلت شغلی، امکانات مادی و اقتصادی و درآمد پاسخگویان، وضعیت اجتماعی و اقتصادی آنان سنجیده شده است. نمرات پاسخگویان پس از تعیین وضعیت آنان در هریک از موقعیت‌های تعریف شده در ۳ طبقه: SES بالا، SES متوسط و SES پایین قرار گرفتند. آلفای کرونباخ محاسبه شده در مرحله پیش آزمون^۱ برای تعیین ضریب روایی مقیاس SES ($\alpha = 0/74$) هست که در سطح معنادار می‌باشد.

۲- باورها و ارزش‌های فرهنگی معطوف به امر قاچاق: جهت سنجش باورها و ارزش‌های فرهنگی معطوف به امر قاچاق از مقیاس تعدیل شده^۲ رایینسون شیور (۱۹۹۲) استفاده شده است. این مقیاس متشکل از هشت گویه در فرم مقیاس لیکرت است که نمرات حاصله از پاسخ‌های داده شده از سوی پاسخگویان به هریک از گویه‌های این مقیاس، پس از طبقه‌بندی در سه سطح (موافق، مخالف و بی نظر) در نظر گرفته شدند. آلفای کرونباخ

1. Pretest
2. Modified

محاسبه شده برای این مقیاس در مرحله پیش آزمون $0/81$ است که در سطح معنادار و قابل قبول است.

۳- **آنومی اجتماعی:** جهت سنجش آنومی یا بی هنجاری اجتماعی از مقیاس اسرول و میلر به صورت تعدیل شده استفاده شده است. این مقیاس متشکل از پنج گویه در فرم مقیاس لیکرت است. نمرات حاصله از پاسخ‌های داده شده به هر یک از گویه‌ها در سه طبقه (بالا، متوسط، پایین) قرار گرفته‌اند. آلفای کرونباخ محاسبه شده در مرحله پیش آزمون برای این مقیاس ($\alpha = 0/79$) است که در سطح معنادار و قابل قبول است.

۴- **برآورد امکانات نیروی انتظامی:** جهت سنجش برآورد پاسخگویان از امکانات نیروی انتظامی فرماندهی انتظامی پیرانشهر در مواجهه و مقابله با قاچاق اسلحه و مشروبات الکلی از مقیاس محقق ساخته در فرم مقیاس لیکرت متشکل از پنج گویه استفاده شده است. برآورد آزمودنی‌ها بر اساس نمرات حاصله از مقیاس در سه سطح (بالا، متوسط، و پایین) قرار گرفته‌اند. آلفای کرونباخ محاسبه شده در مرحله پیش آزمون برای این مقیاس ($\alpha = 0/86$) است که در سطح قابل قبول و معنادار می‌باشد.

۵- **تمایل و انگیزش به قاچاق:** تمایل و انگیزش به قاچاق اسلحه و مشروبات الکلی در جامعه مطالعاتی به عنوان متغیر وابسته در نظر گرفته شده است. این متغیر از طریق مقیاس تعدیل شده رایبسنون و شیور سنجیده شده است. مقیاس رایبسنون و شیور متشکل از هفت گویه در فرم مقیاس لیکرت است. نمرات حاصله از کاربرد این مقیاس در جامعه مورد مطالعه در سه طبقه (بالا، متوسط، پایین) طبقه بندی شدند. آلفای کرونباخ محاسبه شده بای این مقیاس ($\alpha = 0/74$) است که در سطح قابل قبول و معنادار است.

یافته‌ها

■ **فرضیه اول:** بین عوامل فرهنگی نظیر باورها و اعتقادات سنتی مردم منطقه پیرانشهر و قاچاق اسلحه و مشروبات الکلی از آن منطقه رابطه وجود دارد.

نتایج آزمون نشان می‌دهد که با توجه به سطح معناداری حاصله ($\text{sig} = 0/000$) در سطح $0/05$ معتبر است ($p < 0/05$) لذا معناداری رابطه دو متغیر باورها و ارزش‌های فرهنگی و انگیزش و تمایل به قاچاق به لحاظ آماری با 100% اطمینان تأیید می‌گردد.

■ **فرضیه دوم:** بین فقر و عدم کفایت وسایل و امکانات پلیسی منطقه پیرانشهر و تقویت تمایل اهالی منطقه به قاچاق اسلحه و مشروبات الکلی رابطه وجود دارد.

نتایج آزمون نشان می‌دهد که با توجه به سطح معناداری حاصله ($\text{sig} = 0/201$) در سطح $0/05$ معتبر نیست ($p > 0/05$) از آنجائی که ارزش حاصله از سطح معناداری

مفروضه (۰/۰۵) بزرگتر است، معناداری رابطه دو متغیر امکانات نیروی انتظامی در باب قاچاق و انگیزش و تمایل پاسخگویان به قاچاق (با توجه به داده ها) به لحاظ آماری تأیید نمی‌گردد.

■ **فرضیه سوم:** بین وضعیت اجتماعی و اقتصادی (SES) مردم منطقه پیرانشهر و تمایل آنان به قاچاق اسلحه و مشروبات الکلی رابطه وجود دارد.

نتایج آزمون نشان می‌دهد که با توجه به سطح معناداری حاصله ($\text{sig} = ۰/۰۰۶$) در سطح ۰/۰۵ معتبر است ($p > ۰/۰۵$). لذا معناداری رابطه دو متغیر پایگاه اجتماعی و اقتصادی SES و تمایل به قاچاق به لحاظ آماری با ۹۹٪ اطمینان تأیید می‌گردد.

■ **فرضیه چهارم:** بین احساس بی‌هنجاری (آنومی) مردم منطقه پیرانشهر و عامل مهم گرایش آنان به قاچاق اسلحه و مشروبات الکلی رابطه وجود دارد.

نتایج آزمون نشان می‌دهد که با توجه به سطح معناداری حاصله ($\text{sig} = ۰/۰۰۰$) در سطح ۰/۰۵ معتبر است ($p < ۰/۰۵$) لذا معناداری رابطه دو متغیر آنومی اجتماعی و انگیزش و تمایل به قاچاق به لحاظ آماری با ۱۰۰٪ (صد در صد) اطمینان تأیید می‌گردد. نتایج تحلیل رگرسیون چند گانه در جدول ۱ ارائه گردیده است.

جدول ۲. معادله رگرسیون با متغیر وابسته انگیزش و تمایل به قاچاق بر اساس ایندکس بیکر

تغییرات R'	R ^۲	R	T.Sig	T	Beta	نام متغیر
۰/۳۴۵	۰/۳۵۷	۰/۵۹۸	۰/۰۰۰	۵/۳۲۵	۰/۴۷۴	ارزش‌ها و باورهای فرهنگی
۰/۴۴۳	۰/۴۵۹	۰/۶۷۸	۰/۰۰۰	۴/۳۸۰	۰/۳۵۶	آنومی اجتماعی
۰/۰۵۶	۰/۰۶۴	۰/۲۵۳	۰/۰۰۱	-۰/۳۸۵	-/۳۲	SES
۰/۴۳۹	۰/۴۶۰	۰/۶۷۸	۰/۰۶۰	-۰/۴۴۱	-/۰۳۴	برآورد امکانات نیروی انتظامی

همان‌طوری که در جدول ۲ مشاهده می‌شود ارزش‌ها و باورهای فرهنگی تعیین کننده‌ترین عامل اثرگذار بر انگیزش و تمایل به قاچاق در جامعه مورد مطالعه بوده است. این عامل اثرگذار بر انگیزش و تمایل به قاچاق سرپرستان خانوارهای جامعه مورد مطالعه بوده است. این عامل به میزان ($\text{Beta} = ۰/۴۷۴$) بر میزان انگیزش و تمایل به قاچاق تأثیر داشته و در سطح معناداری ($\text{sig} = ۰/۰۰۰$) با ۱۰۰٪ اطمینان از نظر آماری تأیید گردیده است. همبستگی چندگانه (R) بین دو متغیر ۰/۵۹۸ بوده است. دومین عامل مؤثر بر انگیزش و تمایل به قاچاق جامعه تحت مطالعه، آنومی اجتماعی (در مقیاس T) است. تأثیر این عامل به میزان ۰/۳۵۶ ($\text{Beta} = ۰/۳۵۶$) می‌باشد و در سطح معناداری ($\text{sig} = ۰/۰۰۰$) با ۱۰۰٪ اطمینان از نظر آماری تأیید گردیده است.

سپس به ترتیب بالا بودن میزان بتا در جدول معادله رگرسیون با متغیر وابسته انگیزش و تمایل به قاچاق، پایگاه اجتماعی و اقتصادی SES با $0/32-$ به طور معکوس بر متغیر وابسته تأثیر دارد.

بحث و نتیجه گیری

الف: در رابطه با فرضیه اول، معناداری رابطه دو متغیر باورها و ارزش‌های فرهنگی و انگیزش و تمایل به قاچاق به لحاظ آماری با صد در صد اطمینان ($\text{sig} = 0/000$) تأیید گردید.

ب: در رابطه با فرضیه دوم، رابطه دو متغیر امکانات نیروی انتظامی در باب قاچاق و انگیزش و تمایل پاسخگویان به قاچاق به لحاظ آماری معنی دار نبود ($\text{sig} = 0/201$).

پ: در رابطه فرضیه سوم، معناداری رابطه دو متغیر پایگاه اجتماعی و اقتصادی SES و تمایل به قاچاق به لحاظ آماری با 99% اطمینان تأیید گردید ($\text{sig} = 0/006$).

ت: در رابطه فرضیه چهارم، معناداری رابطه دو متغیر آنومی اجتماعی و انگیزش و تمایل به قاچاق به لحاظ آماری با صد در صد اطمینان ($\text{sig} = 0/000$) تأیید گردید.

آزمون الگوی نظری تحقیق بر اساس تحلیل رگرسیون چند گانه و تحلیل مسیر نشان می‌دهد که: متغیر مستقل ارزش‌ها و باورهای فرهنگی بیشترین تأثیر را بر متغیر وابسته انگیزش و تمایل به قاچاق داراست ($\text{Beta} = 0/474$). سپس به ترتیب ارزش بتا متغیرهای آنومی اجتماعی با $0/356$ ارزش بتا و وضعیت اقتصادی و اجتماعی با $0/32-$ ارزش بتا (به صورت معکوس) بیشترین تأثیر را بر انگیزش و تمایل به قاچاق دارا می‌باشند.

بر اساس مدل نظری تحقیق تمایل و انگیزش به قاچاق معلول علت و عوامل متعددی است که اطلاعات تجربی حاصله در این تحقیق معناداری سه متغیر را در مدل نظری اثبات نمود. به بیان دقیق تر متغیرهای مستقل: ۱- ارزش‌ها و باورهای فرهنگی، ۲- آنومی اجتماعی، ۳- وضعیت اقتصادی به عنوان اثرگذارترین عوامل بر متغیر وابسته شناخته شدند. مع الوصف متغیر مستقل برآورد امکانات نیروی انتظامی که در مدل نظری به عنوان عامل مؤثر به تمایل و انگیزش قاچاق مفروض گردیده بود، تأثیر معناداری را بر اساس نتایج بدست آمده بر متغیر وابسته نشان نداد. بر اساس نتایج حاصله از رگرسیون چندگانه می‌توان استنتاج کرد که متغیرهای اثرگذار (متغیرهای مستقل) بر متغیر وابسته انگیزش و تمایل به قاچاق تنها 48% از تغییرات متغیر وابسته را تبیین می‌کنند. این بدان معناست که بالغ بر 50% تغییرات متغیر وابسته به عوامل دیگری بستگی دارد.

پیشنهادها:

۱. پیشنهادهای کاربردی مربوط به عوامل اثرگذار بر قاچاق (اسلحه و مشروبات الکلی):

الف: عوامل و باورهای فرهنگی: آگاه سازی فرهنگی، با آموزش و تبلیغ از طریق رسانه‌ها و صدا و سیما با ساختن فیلم‌ها و تیزرهای تبلیغاتی و روشن نمودن مضرات اجتماعی و سیاسی و اقتصادی قاچاق اسلحه و مشروبات الکلی در جامعه برای مردم با همکاری سازمان‌ها و ارگان‌های ذیربط و مسئولین و مقامات و اشخاص معتمد صاحب نفوذ و روحانی بومی، به منظور جلب مشارکت مردم منطقه و تغییر نگرش و فرهنگ آنان به پدیده شوم قاچاق کالا (به ویژه اسلحه و مشروبات الکلی).

ب: احساس بی‌هنجاری و آنومی اجتماعی: نظارت اجتماعی بر آموزش هنجارهای اجتماعی و سعی در فرآیند اجتماعی شدن، خصوصاً در نهادهای تربیتی نظیر: خانواده، مدرسه، وسایل ارتباط جمعی و... صورت گیرد و با کارآمد کردن ابزار کنترل اجتماعی در فرآیندهای تربیتی اعضاء جامعه بتوانند هنجارها و ارزش‌های فرهنگی مشروع و پذیرفته شده را به نحو مطلوب درونی سازند و متابعت مدنی را توسعه دهند.

پ: وضعیت اقتصادی و اجتماعی: با توجه به پایین بودن سطح درآمد، سواد و نرخ اشتغال در جامعه مطالعاتی توصیه می‌گردد: بخش خصوصی از طریق توانمند سازی تقویت گردد و برنامه‌های دولت در جهت ارتقاء سطح معیشت و درآمد افراد خصوصاً از طریق ایجاد اشتغال و کارآفرینی ساماندهی و برنامه‌ریزی شود.

ج: امکانات نیروی انتظامی:

۱- تأسیس قرارگاه عملیاتی ناجا با اختیارات کامل در آن منطقه همانند قرارگاه عملیاتی شرق کشور؛

۲- انسداد کامل مرز و راه‌های ورودی قاچاق کالا (اسلحه و مشروبات الکلی) با مین‌گذاری و کشیدن سیم خاردارهای چند لایه و نصب تجهیزات الکترونیکی در مرز؛

۳- تجهیز کامل پاسگاه‌های مرزی و یگان‌های مبارزه با قاچاق؛

۴- بازنگری در میزان حق‌الکشف پرداختی به کاشفین اسلحه و مشروبات الکلی تسریع در پرداخت آن به کاشفین؛

۵- پرداخت فوق‌العاده عملیات به کارکنان نیروی انتظامی پیرانشهر همانند نیروهای سپاه پاسداران مستقر در آن منطقه؛

۶- اعطای سایر تسهیلات ویژه خدماتی و رفاهی و تأمین مسکن سازمانی کارکنان منطقه پیرانشهر؛

۷- تحویل خودروهای قوی و دو دیفرانسیل به یگان‌ها؛

۸- حمایت فرماندهان از مأموران در کشف کالای قاچاق و برخورد قاطع سازمان با مأموران خاطی؛

۹- ایجاد تعامل و همکاری بیشتر بین نیروی انتظامی پیرانشهر و مسئولین قضایی و سایر اعضای شورای تأمین شهرستان جهت مبارزه با قاچاقچیان و اقدامات بازدارنده و بالا بردن ریسک قاچاق در آن منطقه.

۲. **پیشنهاد جهت تحقیقات آتی:** با توجه به محدودیت‌های این پژوهش، این موضوعات برای تکمیل این پژوهش پیشنهاد می‌شود:

۱. بررسی عملکرد فرمانده انتظامی شهرستان پیرانشهر در مبارزه با قاچاق و تطبیق آن با عملکرد سایر فرماندهان هم طراز؛

۲. بررسی عملکرد نیروهای انتظامی سایر کشورهای پیشرفته در مبارزه با قاچاق کالا (اسلحه و مشروبات الکلی)؛

۳. بررسی عوامل درون سازمانی مؤثر بر قاچاق کالا (اسلحه و مشروبات الکلی)؛

۴. بررسی عوامل برون سازمانی مؤثر بر قاچاق کالا (اسلحه و مشروبات الکلی)؛

۵. بررسی نقاط ضعف قانونی و قضایی در امر مبارزه با قاچاق کالا (اسلحه و مشروبات الکلی)؛

۶. بررسی تأثیر احساس تعلق مردم منطقه به حکومت مرکزی بر میزان قاچاق کالا (اسلحه و مشروبات الکلی)؛

۷. بررسی تأثیر حضور نیروهای متعهد و مؤمن در نیروی انتظامی پیرانشهر و مبارزه قاطع با رشاء و ارتشاء در بین کارکنان و مردم منطقه بر قاچاق کالا (اسلحه و مشروبات الکلی)؛

۸. توسعه و تست مدل‌های نظری جدید در مطالعات آتی

۹. بررسی تأثیر عوامل منطقه‌ای و فرا منطقه‌ای اعم از عوامل سیاسی، نظامی، و فرهنگی مرتبط با امر قاچاق؛

۱۰. بررسی تأثیر سازمان و ساختار قاچاق بین الملل و تشکیلات آن.

کتابنامه

منابع فارسی:

اشرف، احمد (۱۳۵۴). **کژرفقاری: مسائل انسانی و آسیب‌شناسی اجتماعی**، مجموعه گفتارهای درسی آموزشگاه عالی خدمات اجتماعی.

دواس، دی. ای. (۱۳۷۶). **پیمایش در تحقیقات اجتماعی**، ترجمه هوشنگ نایی، تهران: نشر نی.

محسنی تبریزی، علیرضا (تابستان ۱۳۷۰). «بیگانگی»، **نامه علوم اجتماعی**، جلد ۲، شماره ۲.

محسنی تبریزی، علیرضا (۱۳۸۳)، **وندالیسم**، تهران: نشر آن.

منابع انگلیسی:

- Duncan, O-D. and Duncan, B. (1986). **Socioeconomic Background and Achievement**. New York: Institute For Social Research , University of Michigan Seminar Press.
- Robinson, A.G. and Shiver, L. (1992). **Measures for Attitudes and Social Psychological Variables**. Ann Arbor: Institute for Social Research, University of Michigan.

